

Излази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОС-
НИЈУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштан-
ском уплатницом непосредно ад-
министрацији „Глас Црногорац-
а“ на Цетиње, или општинско-пош-
ташким канцеларијама поштом на
коју драго пошту; а коме је парич-
но претплатити год. г. Цера Ража-
дановића, К. Ц. агента у Котор.
Донеси се шаљу уредништву.
Руконпис се не враћају.За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет дјева-
ра по три новчића за први пут,
а за сваки даљи пут по 2 новч.

† Госпођа ЈОКЕ РАДОНИЋКА.

У понедељник је умрла на Цетињу у дубокој старости гђа Јоке удова пок. војводе Ива Радоњића, а мати пок. војводе Станка Радоњића, добријех Црногораца који су учинили великих услуга својој отаџбини.

Покојница је шћер блаженопочившег Војводе Станка Стијенова Петровића, дакле сестра блаженопочившијех Књаза Данила и Великог Војводе Мирка, и тетка срѣћновладајућег нашег Господара Књаза Николе.

Била је узор-домаћица и узор-мајка, која се и до последњег часа бринула о кући и унучади својој, и као таква била је њезно љубљена од све својте и високо поштована од свакога.

Н. В. Господар особито је ценио своју тетку синовљом љубави до последњег часа.

У уторник јој је био свечан спровод, који је у 8 сати кренуо са Цетиња пут Његуша. Најприје је одила једна чета војника са војеном музиком, па крет са ђацима гимназије и богословско-учитељске школе и свештенство са Високопросвештенијем Митрополитом Митрофаном на челу; Његово Височанство Господар, Књаз Наследник и Књаз Мирко са осталијех ближијех сродницима изишли су из куће мртвачки сандук, и и у спроводу за њим ишли. За њима су слиједили сви наши великодостојници и велики број госпођа. Од странијех дипломата били су: г. Дебре, г. Логотетис и г. Лермонтов. Па је слиједило листом грађанство и народ из околине. Уз звоњење авона са свијех црква, спровод је тако одио до на крај вароши код Врбе, гдје је мртвачки сандук положен на мртвачка кола; и пошто је Високопросвештени Митрополит отслужио кратки помен над њим, спровод је продужио пут даље пут Његуша; Њихова Височанства Господар и Књаз Наследник, г. Митрополит са цетињскијех свештенством, војничка чета, ђаци и грађанство повратили су се у варош; а Њ. С. Књаз Мирко са г. Војводом Божом и осталом својом родом су пут у колима за спроводом, до Његуша, гдје је покојница опојана и сарањена у фамилијарну гробницу, уз велико саучешће цијелог племена.

У знак жалости на Двору је била истакнута застава на по копља; а тако исто на руској легацији и на грчком консулату.

Јака јој родна земља и покој доброј души њеној!

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Г. Коноди, инглески министар, повратио се са својом фамилијом са допуста.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 27 марта.

Петроградски листови доносе следеће званично саопштење руске владе: „Опунемоћници Русије и Китаја потписали су 15 марта у

Пекињу особиту погодбу, силом које уступљене су царској влади на уживање за 25 година луке Артур и Талиенван са одговарајућим земљиштем и просторством мора; а такођер је допуштена градња жељезнице, која ће ове луке спојити са главном сибирском жељезницом. Овај споразум је непосредна и природна посљедица установљенијех пријатељскијех односа између сусједнијех пространијех царевина, којих сви напори треба да буду уложени у подржавање мира на цијелом просторству њиховијех пограничнијех покрајина на узајамну корист њиховијех поданика. Условљено дипломатскијем актом 15 марта мирно заузеће рускијем ратнијем бродовљем лука и земљишта пријатељске државе најбоље свједочи, да је влада Китајска оцијенила како треба значај између нас постигнутога сагласја. Обезбјеђујући неприкосновеност врховнијех права Китаја и задовољавајући насупише потребе Русије, као сусједне велике поморске државе, ово сагласје ни најмање не парашава интересе на које иностране државе; напротив, оно даје свијема народима на свијету могућност у не далекој будућности да ступе у саобраћај са овим до сада затворенијем крајем на обали Жутога мора; а отварање луке Талиенвана трговачком бродовљу свијех иностранијех држава ствара на Тихом океану нови широки центар трговачкијем и индустријалнијем предузећима тијех држава, средством велике сибирске жељезнице, која одсе има позив, хвала пријатељском уговору између Русије и Китаја, да споји крајње предјеле Јевропе и Азије. Тако потписани уговор у Пекињу има за Русију дубоки историјски значај, те мора бити радосно поздрављен од свакога, коме су драги благодат мира и усјеси на пољу узајамног саобраћаја народа“. А телеграфска окружница руског министра иностранијех дјела графа Муравјева представницима рускијема у иностранству о томе великоме усјећу словенске царевине гласи: „Силом уговора, потписаног 15 марта у Пекињу преставницима Русије и члановима Цзун-ли-јамина, надлежнијем начином за то опунемоћнијема, Порт-Артур и Талиенван, као и припадајуће им земљиште, уступљени су Китајском владом на уживање Русији. Ви се упућујете да то саопштите влади, код које сте акредитирани, и да наодставите, да ће споменуте луке и земљишта без одлагања заузети војска Њ. Ц. Величанства, нашег Узвишеног Монарха, и да ће на њима бити подигнута руска застава са Китајском. У исто доба можете извјестити министра иностранијех дјела, да ће лука Талиенван бити отворена иностраној трговини, и да ће бродовље свијех пријатељскијех народа ту налазити најшире гостопримство“.

Ова два акта јасно говоре о великоме догађају. Није давно било кад су српски листови са забринутостију пратили развијање рада велике словенске царевине на далеком истоку, бојећи се да тај рад не одврати погледе њене са Балкана, као што су се наши непријатељи надали. Али данас ми видимо да баш овај рад и овај већ постигнути успјех условљава могућност Русије

да доврши свој историјски позив на Балкану на спас балканскијех народа. И за то ће сви добри Срби радошћу поздравити лепшање руске заставе на тако знаменитијем пристаништима на Жутоме мору.

Поводом повлачења Аустро-угарске с Крита и дотичног тумачења органа аустријског министра иностранијех дјела, петроградско „Н. Време“, сумњајући у искреност „Фремденблата“, воли: „У Бечу исто као у Берлину разумију да не могу боље, какав утисак мора учинити на Порту тај факт, што двије од великих држава, које су из почетка дјеловале заједнички са Русијом, Француском и Инглеском у критском питању, сада одустају од тог заједничког дјеловања. Цариградска дипломатија неће вјеровати њиховој тврдој одлуци, да ће унапријед стати сасвијем на страну од критскијех посала. Дуго искуство прошлости научило је турску владу држати, да је она имала основа у источном питању држати се назора: „Ко није противу нас — тај је за нас“ — и то ће бити довољно, да Порту појача свој отпор против кандидатуре Краљевића Ђорђа. Разумије се само по себи, да турска влада неће моћи отклонити ову кандидатуру, док је подржава Инглеска са Русијом и Француском. Њихово бродовље и војска што су на Криту, довољни су да улију хришћанском становништву острва увјерење, да се већ не може ни мислити о успостављању на Криту пређашњег стања. Из Петрограда, Париза и Лондона употребиће се сви напори, да Порту добровољно пристаје на постављање Краљевића Ђорђа за владара на Криту; али ако ови напори буду узалудни, спорно питање рјешити се и без одобрења Султана, и то у смислу програма аутономије Крита, од свијех велесила примљеног, и у смислу скорашњег саопштења наше владе, да Русија неће допустити ни Криту ни појачање турске војске, ни постављање за генерал-губернера турског поданика. Проче може бити који мјесец, прије него Краљевић Ђорђе заузме своје мјесто на Криту, али ми не видимо узрока, да сумњамо да ће се ствар тако савршити. Кандидатура Краљевића Ђорђа једина може рјешити ово питање. Прошло је већ неколико мјесеца од како је Русија, истакавши ову кандидатуру, позвала остале државе и Порту да именују друге кандидате. На овај позив није било никаквог одговора. Француска и Инглеска и до извјесног степенa и Италија изјавиле су се у корист руског кандидата. Порту зна добро да се може и без ње проћи и без њеног сагласја. Краљевић Ђорђе биће аутономијем алидарем Крита свк и по томе, што он сам има у себи све услове, који су потребни да се улије Кританима поштом пошерење“.

Петроградске „Новости“ још општије одговарају бечком тумачењу повлачења Аустро-угарске с Крита. „Противници кандидатуре грчког Краљевића отворено питају — вели поменути лист —: Ако Порту, по захтјеву свога народа и војске, не узме да се потчини вољи држава, и да изведе своју војску из Тесалије, што, онда? Они находе, да се не може ни мислити о постављању Црин-

ца Ђорђа на Крит, прије него изађе турска војска из Тесалије. Ето, за што се Аустрија одриче од заједничког дјеловања са осталијем државама.“ Па наставља о општој балканској политици Аустро-угарске још од доба Метерникова и долази до закључка: „Порта сада зна, да њени отпор налази одану у Берлику и у Бечу. По томе она сматра да јој је све дозвољено, и лако може бити, да ће њена војска останаути на неопређијено вријеме у Тесалији“. И обзиром на опћи положај на Балкану, „Новости“ завршују, да аустријски политичари само раде, да се мир не обезбједи. Изостављајући своу општрину говора, наводимо само како овај руски лист схваћа отступање Аустро-угарске од заједничког дјеловања са Русијом, Француском, Инглеском и Италијом у критском питању.

Париски „Нор“, ваља добро извјештец, вели да ништа неће моћи измијенити одлуку Русије, Француске и Инглеске, чији је савез некад створио Грчку, и који би могао произвести какав нови слични створ, ако коме дође на ум, да се се отворе њиховој одлуци.

Још је не извјесно да ли ће рат букнути између Шпаније и Америцијех Сједињенијех Држава, поред све давнашње извјесности, да се Сједињене Државе неће никад одрећи тежње, да ослободе Кубу од туђинаца и да присаједини овај „бисер“ Антилскијех острва, на ком ево три године траје устанак, који Шпанија није у стању да савлада. Пошто је дошао на владу у Мадриду Сагаста, изгледало је да ће његова помірљива политика успоставити мир на Куби, и одиста влада је на томе искрено радила, давши острву доста широку аутономију. Али није могло ништа умирити Кубанце, који хоће да се ослободе туђинске власти. Вели се да тај устанак тајно подржава сјеверна Америка, што је сасвијем природно бар од стране народа, јер у Америци све више узимље маха позната Монројева доктрина, која се своди на двије ријечи: Америка Американцима — што немало вријеђа стару Јевропу, која види да је све више сузбија нови свијет; али није ово први устанак Кубанаца за ослобођење од туђинског прекоморског јарма!

Осим тога, зиме је на Хаваји, дакле у шпанској луци пренула велика ратна американска лађа „Манине“, и у Америци је јавно миљење ту несрећу приписивало Шпанолцима. Повела се истрага, да се испитају и дознаду узроци те несреће, и дотична истражна комисија констатирала је, да је лађа с двора испод мора подметнута мина, али комисија не изриче на кога пада одговорност. Кад је утврђено, да није ватра проузрокована изнутра на броду, него с двора да је подметнута, то је извјесно да ју је подметнула непријатељска рука, а чија је та рука, који је то непријатељ у овом часу, свакоме је познато, и ако се не може доказати, пошто зликовац није ухваћен на дјелу. Дакле сва морална одговорност пада на Шпанију за овај велики губитак сјеверне Америке, који је запалио народни ратоборни дух, те данас нагони владу у Вашингтону на рат.

Истина да људи, који су данас на влади у Вашингтону, нијесу рато-

борни, као и пр. пресједник републике Мак-Кинлеј, али по републикама народна воља влада, којој се ваља покоравати или одступати; и док раздражено јавно миљење не попусти, опасност рата пријети од часа до часа.

Из Скадра нам долазе вијести, којима се морамо веома чудити. Од неког доба око Скадра појачавају се кордови и ноћне страже све више и више, као да пријети Скадру нека опасност од стране Црне Горе.

Било је доба, кад је Скадар био готово без војске, и тада се у Скадру пијесу бојали Црне Горе; а данас кад је толика турска војска окупљена у Скадру и околини му, да Црна Гора намјерава што противу Скадра! Одиста чудновато, и нико озбиљан томе страху неће повјеровати, него мора тражити везу томе другог узрока.

По свој прилици тијем се хоће подривати оно повјерење, и односи доброга сусједства, који су се установили између Црне Горе и Турске, на узајамну корист пограничних покрајина, како би се — не знамо за што — шкодило нашој трговини и промету пограничном, што ми не можемо вјеровати да одговара жељама Високе Порте.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Побједа православља.) У Петроград је дошла једна депутација историјана из Персије са епископом Мар Јоном на челу, с намјером да сједини некада значајну историјанску цркву са православљем. Јучер, на Благовјестити, у Александру-Невској лаври извршило се свечано присеједињење епископа Мар Јона к православљу, са пратњом. Служили су три епископа са митрополитом Паладијем. Епископ Мар Јона не знаде руски, него је служио литургију на новосиријском језику. При повратку у Персију епископ ће са руским мисионерима отпочети присеједињавање историјана, од којих је већ 15.000 пристало да пређу на православље. И то је тек почетак, који мора радовати свакога православнога.

(† Др Петар Матковић.) Загребачки „Обзор“ доноси:

У Бечу је преминуо др. П. Матковић, умироквенти свеучилишни професор и многогодишњи тајник југословенске академије у 68. години живота свог. И опет се одица са стаба наше науке једна старија, али велена грана, која је јоште пред годину дана добра плода доносила. Родно се у Сењу в. 1830. од сиромашних грађанских родитеља. Свршиши гимназију пређе у ејеминиште бишковије сењске. Као слушалац богословије почео се бавити изучавањем историје и географије, те је већ као богослов четврте године суплирао ова два предмета на сењској гимназији. Примивши свете редове буде послан за капелана. Желан за науком узнемирива га на капеланији. У тај еретни час по њега настала реформа средњих училишта у монархији. Влада бекка радо је обдаривала младе људе са стипендијама, да се приправљају за учитељство. Препоруком свога бискупа племенитог Мирка Ожеговића

достигну Матковић стипендију, да пође на науку на бечко свеучилиште, а послате пређе у Праг, гдје је стекао уредностање за историју и географију. Неизрецивом марљивошћу етече и докторат филозофије. Професори његови гојише велику наду, да ће од младога свећеника бити знаменит радник, ако му се даде прилика, да се темељито изучи.

Тада је географија била у цијелој нашој монархији наука управо на угару. Само на бечком свеучилишту био један професор за географију. Да се приправе млади људи за ову струку, буду бољи и способнији, њих неколико, послани у Берлин, да слушају славнога Ритера. Међу њима западне срећа и нашега Матковића. Радо се је он тим поносио, да је био један од бољих ученика славнога географа. Ако и није доспјео за професора географије на свеучилишту, али га ипак намјести на одличну прву гимназију у Грацу, гдје му је прилика дана, да се на тамошњем свеучилишту хабилитира као доцент географије. Али прије, него што је то достигао, буде премјештен у гимназију varaždinsku. Одакле пређе на реалку загребачку, на којој је служио до год. 1884., а те године буде ипак именован професором географије, који се предмет није предавао до тада на нашем свеучилишту. Године 1892. пређе у мир и пресели се у Беч, гдје је ово пред два дана преминуо.

Матковић као ученик Ритера, као учитељ у вријеме германизације и апсолутизма започне своју научну радњу на немачком језику. Његове су немачке радње: „Topographische Karte des Gebietes S. Michel di Lemmo in Wien, gezeichnet von Fra Maro dem berühmtesten Cosmographen des XV. Jahrhunderts“ приокино у „Mith. geogr. Ges. Wien 1859“ у немој зборнику приокино 1863.; „Alte handschriftliche Schifferkarten in den Bibliotheken zu Venedig“. У програму гимназије varaždinske в. 1859. приокино „Das Reich des Priesters Johannes“, а године 1860: „Alte handschriftliche Schifferkarten in der k. k. Hofbibliothek in Wien“. Све ове радње показују, да се је бавио на својим наукама особито историјом географије. У овом смјеру радио је послате најбољим успјехом и може се рећи, да је ово темељна мисао свега његова рада у географији.

Када је др. Рачки покренуо кривичне часописе „Књижевник“, који је имао приправљати за академију, пригласи и Матковић међу сараднике. Овдје приокино: „Статистички одомци“, „Биографска обилежја Балканскога полуострва“, „Марко Поло старина Далматинац“, „Најновија картографија о југословенским земљама“, „Статистика моралности у Хрватској и Славонији“.

У исто вријеме у веома кратком року написа лијену радњу: „Статистички нацрт троједне краљевине Хрватске, Славоније и Далмације (1864) као дио каталога прве хрватске изложбе и Загребу. Ову радњу допуни и обнови у својем дјелу: „Хрватска и Славонија у својих физичких и душевних односијах (1873)“ опет за хрватску изложбу у Бечу пригодном свјетској тамошњој изложби. Матковић је као признати статистички знаменити утицао при стварању нашега земаљскога статистичкога уреда.

Сасвим је наравно, да му је влада опетовано повјерила, нека напише шкољку књигу за обуку географије у гимназијама и реалкама. Матковић написа: „Земљопло за ниже разреде. II. изд. 1897. Географско-статистички нацрт аустро-угарске монархије (1874).“ Статистика аустројерске царевине за виша училишта (1866), управо све

што су за географију потребовала наша средња училишта. У овим књигама има доста самосталне радње. Много си је труда дао, да установи географску поменклатуру, што није ствар ласна. У том погледу писао је он најбољим путем.

Прави и замашни рад свој започне Матковић у академији, у којој од првога почетка готово једини он заступа географску науку. Прва му је већа радња: „Прилози к трговачко-политичкој хисторији републике дубровачке“ („Рад“ VII, Старине I.) Великом трудом и добром срећом поцрта из дубровачких архива најзнатније споменике за повјест дубровачке трговине. И прије њега писало се пуно о трговини дубровачкој, али боље и самосталније на основу архивалија није. Ова се радња и данас цијени у дубровачкој и опће југословенској повјести. Ова се радња знаменито допуњује другом: „Трговачки односији између Дубровника и средње Италије (Рад XV).“ За тијем приокино: „Орографску разредбу јужно-хрватске височине и везина хистојетријска размјерја“ (Рад XX), „Босанска ступњевина“ (Рад XXIII), „Разглоба и хистојетрија славонскога горја“ (Рад XXXII). У тим радњама мање је имао среће.

Најзамашнији је рад нашега Матковића у његовим расправама: „Путовање по балканском полуострву.“ Управо су драгоцијене његове прве радње, гдје нам даје пуно свјетлости за прилике на балканском полуострву у средњем вијеку. Ево им наслова: „Путовање прије крижарских војна“ и онда „Прва крижарска војна“, „Друга крижарска војна“, „Путовање цара Фридриха Барбароса“, „Путовање 13. 14 и 15 стол.“ (Рад XLII), „Петанчић и његов опште путовање у Турску“ (Рад XLIX), „Путовање Куршешина и т. д.“ (Рад XLVI), „Путовање Шенера и т. д.“ (Рад LXII), „Путовање А. Вранчића“ (Рад LXXI), „Путовање Сеидичево“ (Рад LXXXIV), „Путовање Пигафете“ (Рад C.), „Путовање пољских посланста.“ (Рад CV.), „Путовање К. Рима и Д. Уингада“ (Рад CXII), „Путовање Стј. Герлада и Швајгера“ (Рад CXVI), „Путовање XVI. вијека“ (Рад CXXIV и CXXIX).

Како рекосмо, особито прва путовања су за науку веома драгоцијена. Признала је то и наука словенска обилном употребом. Признала је то славна петроградска академија, када га је учинила својим чланом, а захвалила му се показа и српска академија, што је развијало путеве старе у српској држави.

Оставимо за сада на страну више мањих радња и обавана покојникових, пак се огледајмо по његовом животу. Здрава и крепка тијела, а јаке воље могао је покојник са малим приправима стеченим у Сењу и достигао и прекрпити своје другове много приправити на свеучилишту. Могао је и поред великога броја сати на реалци напредовати и обилно приправити науци. Тек посљедње године свога учитељевања добија прилику да развија своју дјелатност и на свеучилишту. Служио је четири године преко редовитих година, а био би могао и још коју годину, како је био кријепак. За своју струку био је одушевљен. Путовао је веома много, да се обогати знањем и искуством. У јавни живот, нарочито политички није утицао, али је увјек вјерно стајао уз мужеве наше странке. Друговао је радо. Бури Даничићу био је највјернији друг и олакотио му је својим друговањем тешке дане све до гроба. Ту крвну црту јачачно неће мимовић његово биограф. Радио је неуморно све до своје

на два изворна, то су сви акценти (нагласци) којих у опште има у човјековом говору. Не само српски језик има их све, које у једносложним, које у двосложним ријечима, по их има музички компоноване с једноструким и двоструким полуакцентом (квантитетом). Тако их нема ни један јеропски културни језик. То богатство у нагласцима даје нашем језику необичну снагу у изразама и чаробну музичност у слику. То музично благо српскога језика лежало је досада закопано. Ја сам га некопао и њиме обилато окитио сликове овога препјева.

Што је језик ритмичнији, то му је — изгледа — непотребнији слик. Али ипак није тако. Ритмичност може да постане монотона, и у колико је савршенија, у толико је монотонија. Наш народни десетерац и језински егзаметар посједају дојаву то. И тако, неритмичном језику, зато што је неритмичан; ритмичном језику, зато што је ритмичан, потребан је слик.

II. О Слику.

Ритмичност није довољна. Хоће се и мелодичност у стиху. Она се постижева сликом. Несликани стихови (го ритам) то су добоши и бубњери; сликани стихови су добши оркестар. У сликованим стиховима, као и у музици, неки се гласови узајамно не трпе: не слажу се. Ако се ипак насилно слаже, производе дисонанцију. Они дрече. Њихова дрека пара нам уши. Сликовати дисонантне гласове то је хтјети дисонанцијом произвести хармонију. Асурдум. Само се хармонизацијом гласова

смрти. Вјечни му покој и слава његовој успоми!

— Написао је на штампе и разаслао повјереницима.

З А Б А В Н И К

Српске Књижевне Задруге свеска прва

С овом садржином:
Обломов, роман у четири дјела написао Иван С. Гончаров, превео с рускога Милован Ђ. Глишић;

Богородичина црква у Паризу написао Виктор Иго, превео с францускога Душан Ј. Ђокић;

Оргуљаш из Поникла написао Хенрик Сјенкјевич, превео с пољскога Радован Колутић;

Сведи ратују, приповијетка, написао Ђовани Верга, превео с талијанскога Симо Матавуљ;

Јолантини сватови, приповијетка, написао Херман Судерман, превео с немачкога Хенрик Дилер.

Од „Обломова“ и „Богородичине Цркве“ има у овој свесци по пет табака, и они ће се романи настављати цијеле године „Оргуљаш из Поникла“ и „Сведи ратују“ свршени су у овој свесци, а „Јолантини сватови“ свршиће се у другој.

Годишња претплата за чланове Српске Књижевне Задруге износи 4 динара или круне, за нечланове 7 динара или круна. Претплата се полаже код истих повјереника, код којих и улог за редовна издања Задругиних књига.

Уз ову прву књигу „Забавника“, Управа Књижевне Задруге послала нам је и следећи програм „Забавник“:

За шест година свога живота Српска Књижевна Задруга је, захваљујући својим задругарима, а у првом реду својим ревностним повјереницима, стала на тако чврсте ноге, да пред њом стоји најљешна будућност.

Ти готово неотчекивати резултати и побудили су Задругину управу да свој досадашњи издавачки рад прошири за сада само још у једноме правцу. Редовна кола Задругиних издања нијесу могла доносити онолике и онаквих превода из лијепе књижевности туђих народа, колико та дјела заслужују и колико то истражује потреба наше читалачке публике. У њима је по правилу могао наћи мјеста годишње само по једно дјело, и то махом само оне величине, која није премашала једну књигу Задругиних издања. Већи романи, који су у литератури цијелога свијета заузели видно мјесто, нијесу могли бити издани.

Повољни одговори, које је управа од својих повјереника добила, охрабрили су је, те она ево сад залага пред своје задругаре за својим „Забавником“, који ће, ако Бог да, бити збирка свих најљешних модерних дјела свјетске литературе у што је могуће бољем преводу. Управа ће се старати да у овом новом њеном издању буде приказана цијела свјетска литература својим најбољим предстаницима, који јој дају битну одлику и чија су се дјела тим својим особинама и утицајем на свјетску висину. Пошључи Гончаровљевим „Обломовом“ и Игоров „Богородичном Црквом у Паризу“, „Забавник“ ће даље доносили покрај дјела ових писаца још и радове ових највећих белетриста: руских — Гогоља, Тургенева, Достојевскога, Толстога, Чехова, Борољенка, Гаршина и т. д.; пољских — Сјенкјевича, Пруса, Ожешкова, Севера, Ђаменска Јуноше, Конопњичке, Остоје, Рођевиче и др.; чешких — Чеха, Неруде, Херитеса, Зејера, Строупежничкога и др.; француских — Балзак, Диме старијег, Флобера, Ж. Санда, Додеа, Мопасана

производи мелодичност. И зато слик има бити чист, или нека га нема. Стих без слика може бити диван; стих са рђавим сликом технички, умјетнички, музички, свагда је ружан. У овом препјевау сликовано је близу 39.000 стихова. Сви су сликови правилни, чисти — осим неколико. Откуд ови изузеци? Не отуда, што их нијесам могао пажећи. Оставило сам их навалити онакве, какви су случајно на пера испали, те да ми својом дисонанцијом у мору хармоничних сликова буду свједоци, да су рђави сликови ружни.

И акценти се морају сликовати. Ко слм не може да осјети неумачност овога слика: злата + палта, томе тог осјећања нико не уди. Да слик мора бити чист, потпуно, правилан, није мој барут, а још мање моја — педантерија. На 80 година пред нашу Косовску битку писао је Данте четрим сликом. На 70.000 Дантових, Ариостових и Тасових стихова нашао сам само неколико непотпуних сликова. Одбавши то, може се рећи да је слик италијански апсолутно чист. И ако не у тој мјери чист је и немачки слик. Може се рећи да је 80% немачких сликова правилан слик. Сумњам да чисти слик у pjesмама умјетних pjesника српских износи више од 10%. Сав овај кустур, 90% нечист је, дисонантан, какофон слик. Наравно, и такав слик има своју музику, само се она зове — мачија. Италијани свагда сликују нагласке (акценте). Ни најгори pjesник италијански неће сликовати апно са мапо. Срби сликују не само јада са града, него чак и

ЛИСТАК.

О ЛЕПОТИ И БУДУЋНОСТИ СРПскога Језика.

Српска Књижевна Задруга издала је Бијесног Романа, Ариостов оп у српском препјевау Драгише Станојевића. Док је овај препјев изазвао у свескама није никакав изванредни утицао чинио све док при крају не донесе поговор, који изненада открива радника велика и неслађена значаја, трудбеника тако особина и тако надржљива који поезијава и оно што се до данас сматрало непостижно.

Ал' даље нећемо, него нека сам писац говори, нека он сам раснијетли своју радњу, кад то други не учинише, да видимо у којој свјетлости лепоту и будућност српскога језика.

Драгиша Станојевић пише:

I. О Ритму.

Наше народне pjesме, у којима се налазе сви главнији ритмични размјери, осим егзаметра, свједоче да је наш језик најритмичнији од свих данашњих језика. Што је који језик ритмичнији, у толико је у њему осјетливији и непријатнији сваки и најмањи поремећај ритма. Тога нема у народним pjesмама, јер фино музично ухо српско не трпи тај поремећај. Зато, ко би хтио да преади у српски језик италијан-

ски ендекасилаб са његовим сакатим ритмом, написао би за речено српско ухо врло рђаве стихове. Српски се стихови не могу писати нечистим ритмом, а та немоћ није мана, но врлина. Човјек здравих нога и не умје тако „природно“ да храмље као хром човјек. Писати српске стихове сакатим ритмом, то је нагонити здрава човјека да храмље. Па ипак, то се почиње у нас. Подражава се Италијанима. У Гундулића и свих без изузетка далматинских образованих pjesника, ритам је до зла бога рђав. То је наравно утицај италијанштине. Но Далматинци се могу зар којеккак о извинити, али никако не могу pjesници осталога Српства. Подражавају Италијанима у оно што је мана њихова стиха, а нико се досад (осим мене) не сјети да им подражава у ономе, што је врлина њихова стиха, а то је чистота слика. Одиста чудновато. На 100.000 народних стихова једна ако напаширните сто стихова и то махом далматинских са рђавим ритмом. То значи да је ритам у српском језику чист. У овом препјевау такође.

Ко говори о ритму не може не говорити о акцентима. Акцент тј. интонацију, већу или мању снагу параза, не треба бркати са внишном и внишном музичних тонова, нити са дужим или краћим трајањем слогова. Акцент као такав, дакле до својој суштини, нити је висок нити низак, нити је кратак нити дугачак. Суштина је његова у интонацији, према којој акценти и имена своја добијају: благ, слаб, оштар, снади. Та четири акцента, који се свде

и т. д.; италијанских: Скота, Дикенса, Текера, Елпота, Брст-Харта, Твена, Пре и т. д.; француских — Верге, Д'Анжуија, Фогарда, М. Серво, Ровете и т. д.; немачки — Шпилхагена, Ауербаха, Еберса, Хајза, Судармана, Јанечкова и т. д.; а тако исто и признате списе шведског, норвешког, шпанског, мађарског и других јевропских народа. Управа ће се старати да преводи ових дјела повјерава најбољим снагама, које јој стоје на располагању. У свакој свесци биће поред два велика романа и по 2—3 ситније приче или петих или других познатих писаца. Велики романи имаће засебну пагинацију и биће према величини подијељени у књиге. Ситније приче састављаће годишње једну књигу, а новом годином почињаће нова.

Управа је одлучила да „Забавник“ за сада излази у двомјесечним свескама по 12 табака и одредила му је цијену за своје задругаре четири динара или круне годишње (претплата се прима само на годину). Чланови добротвори и оснивачи (који плаћају по 10 динара или круна) добиће као награду још бесплатно и елегантне корице за сваку књигу „Забавника“ (3—4 годишње), кад се која књига доврши. Ове се корице неће више никоме засебно продавати.

За покриће трошкова око „Забавника“ потребно је 4000 претплатника, и управа се, према највјештајима повјереничким, нада да ће се у најмању руку толико задругара и јавити. За V коло својих издања Задруга је имала око 7000 чланова, и када би се сви они јавили, управа би могла још ове године „Забавник“ издавати у мјесечним свескама, и за исту цијену дала би својим задругарима 100—120 умјесто 72 табака.

Уздајући се у досадашњи лијепо одан задругара и у освједочену заузимљивост својих повјереника, управа се нада да ће и овом новом издању Задругину бити обезбјеђено редовно издавање и лијепо напредовање, као и досадашњим редовним колима Задругиних књига.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(О лијечењу рана и повреда на вошкатама — катраном.) Ранама и повредама патоложене су све вошке без разлике, па и оне које су повјерене нашој најбрижљивијој њези. И ране и повреде могу наступити: или услед неке природне појаве, или их ми сами проузрокујемо при извршавању извесних радова у самој њези, кад вошке крешемо, расчињавамо, помлађујемо, каленимо итд. Повреде, које ми у напријед наведеним радовима сами вошка наносимо, неизбјегне су, јер шњима постигајемо извесне цијељеве, при самој њези вошка.

Ма на који начин било, да су ране и повреде постале у сваком ћемо случају видљиве, да сама порода на томе ради, да се ране и повреде залијече, да срастају. Срашћивање и залечевање може да буде двојак: или се рана залијечи и срасте подједнако на цијелој површини повређеног мјеста, или се по ивицама рањене површине направиле неке облук, нека правилна или неправилна гука, а у средини остане мјесто удубљено. Први случај наступа онда, кад се лика никако, или врло мало повреди, дакле, кад повреда није учињена до самог дрвета, а други, кад се и лика до самог дрвета сасјече или огули.

Свакојак су случајеви, да ране облукцима зарашћују, јер се, услед рада живих сокова, по ивицама ране образују облукци, ови се у току времена све више и више с-

ужавају, док једном рана сасвим незараста и само у средини остане мало трага од бивше ране. Вријеме, за које ће рана потпуно срасти, зависиће од величине и дубине саме ране; шире и дубље ране потребоваће више, а уже и плоче, мање времена. Ове посљедње зарашћују обично за неколико дана, а прима треба ће дуже времена, неким чак и више година, док потпуно зарасту. Ако се рана брзо не залијечи, ако брзо не зараста, онда остаје дуже времена изложена свима непогодама, и услед тога се дрво с почетка сасуши и помрчи, постане мртво и поступно прелази у трулеж, ако се још за времена неопстарамо, да каквим год вјештачким средствима томе квару на пут станемо. За предхрану трулења, морамо она средства употребити, за која смо сигурни, да ћемо се шњима користити, као што су нпр. смола и катран.

Катран можемо, без икаквог зазора, употребити код свију рана, а нарочито код оних, које су постале при сјечењу дебљих грана. За употребу катрана најдогодније вријеме је јесен и зима, па према томе, онда је и најбоље да се вошке чисте и гране разареју, јер онда катран одмах продире кроз све отворене дјелове у дрво за неколико милиметара дубоко. Истина, катран умртви дрво за онолико, за колико је у њега продreo, али га од даљег трулења сачува. А кад би катран употребили с прољећа, кад сокови у дрвету крену, или преко љета, кад сокови у великој раде, онда они не би допустили да катран у дрво продире, и тако би он остао само на површини онога пресека, оне ране, па још не би могао заштити ни од спољних непогода, ни од трулења, него би се просто прилијепио на горњу површину оног пресека, и — ништа више.

Код свију мањих рана, за које се може предпоставити, да ће за неколико недеља или мјесеци зарастити, ни крављом балегом, ни иловачом — просто ничим, јер ће мање ране, за вријеме љетнег кружења сокова, и саме потпуно зарастити, и у том случају не може бити ни помена, да би могло наступити трулење. У том ваљде случају, можемо уштедити и вријеме, и рад и материјал за премазивање. Да је тако, можемо се у свако доба увјерити у великим растама и вошкатама, гдје се преко цијелог љета гране и огранци сјечу за уљешавање и расчињавање појединих вожака, и нигдје се не употребљују ма какво год средство за премазивање причињених рана него се ове остављају самој природи, да без људске помоћи зарасту, и никад се не покажују неке хрваве посљедице, него ране у свакаком случају лијепо зарасту, саво ако се пресеци не остављају хранави, нарочито тад се гране тежећом стружу, него се општим ножем изравне и угладе.

У опште, јача, здравија дрва, која бујније порашћују, слабо ће потребовати људске помоћи при залијечењу рана; а на против, на слабија дрва треба мало више припазити, па према околностима и потреби и у помоћ допрети. Тај је исти случај и онда, кад срашћивање с прољећа одпочне, дакле у оно доба, кад је у дрвету највеће кудутање сокова, па ране врло брзо и саме зарашћују. С тога су нпр. и повреде од града безопасније на вошкатама у мјесецу мају и јуну, него доцније; о томе смо баш прошле године имали и овдје у нашој околини довољно примјера да се увјеримо, јер су све повреде, па и оне јаче, и саме зарастиле. Све ране и повреде, за које можемо насигурно предпоставити, да ће до јесени саме моћи да зарасту, не

јевином слику по музици, једна иста ријеч сликује се сама са собом. Музично убо не трили ту монотонију. Те је монотоније три италијански текет Арпостова епа. Него тај недостатак у опште је мана италијанског стиха. Напоменути то тврдим смјело: пошто се у српском слику сликују четири интонације (акцента), а у италијанском само двије, те је већ и зато италијански стих монотонији од српског: пошто сам ја сликовао и полуакценте (квантитете), гдје год је то музика ријечи захтијевала, а то је посље благога акцента (осим два три изузетка) пошто у мом препјеву нема ни једног сликованог хомонима, а има подоста луксузних тростожних сликова, то, рекох, тврдим да је слик у српском Роланду савршенији од слика у Роланду италијанском.

У поменутом опширном говору изложена су правила (закони) српског слика, којих се придржавам од како сам проучио српски стих.

Што муца свих српских умјетних pjesnika, свих од првога до посљедњег без једнога јединога изузетка, не гаји чистоту слика, томе није крива само лабавост критике и општа аљачка данашњих Срба, но има томе и други један узрок: то је озаглашена, погрешно схваћена и много злоупотређавана „pjesничка слобода.“ licentia poetica.

(Свршиће се.)

треба ничим премазивати, јер би то био само излишан посао и трошак. Било би случајем, да је град бивао у почетку мјесеца јуна као орах крупан, да је грдно вошке оштетило и кору им на дебљу сљуштило, па су опет зато све те покреде преко љета и саме зарастиле, и само је људска помоћ била у толикој мјери, да се гране и огранци до преломљеног мјеста одсјеку и да се огуљена кора скреше.

Чињени су општи, да се ране и повреде на оним вошкатама, које су од града биле јако оштећене, неке премажу катраном, неке крављом балегом, неке зачињеном иловачом, а неке чистом бијелом умом, а неке сасвим голе оставе, па су резултати били једни исти: све су ране, и оне с разним мелемима премазане, и оне остављене голе, подједнако и врло лијепо зарастиле, јер их је град убио онда, кад су сокови најживљи били.

Овдје имам да примјетим још и то, да оне ране и повреде, које су причиније крупним градом, не могу ни у ком случају цијелом површином једнако срастити; ту ће се увјек по ивицама рана образовати облукци, који ће се према средини полагано повлачити, док рана незараста, али ће у средини остати као лупак мања или већа дупља, која ће нас увјек посјеђати, да је ту некад рана била.

Општина је доказано, да замазивањем рана умом, или неким другим средством, које се на ваздуху брзо стврдне, није много користило да рана брзо зараста, шта више сметало је зарашћивању, јер се слична средства стврдну по ивицама облукца, па му спречавају срашћивање, а то је штетно по саму цијељ.

У опште можемо рећи, да све ране, које се преко љета или с прољећа, ма којим начином створе, па биле оне веће или мање, само кад им се површина општим ножем наглади, врло брзо, без икаквог премазивања, сасуше, односно зарасту, и само оне с јесени и преко зиме створене ране треба премазивати, и то како што сам већ и напријед напоменуо, најбоље катраном; овај неће дозволити да зима, а ни влага, шкољиво уплићују на ону рану. Код прољећних и љетних рана главно је то, да до зиме подијемо, сасвим зарасту; да ако би која подијемо незарашћена већа рана и зиму дочекала, онда треба, али пред саму зиму и њу катраном премазати. Па и одпочето трулење пресејеће са катраном.

Још нешто важно морам овдје напоменути, што треба сваки воћар добро да замисли, а то је, да се, ма којим било мелемом, само рана премазује, а не и околна кора, јер околна премазивање адране коре, отежаће брзо срашћивање саме ране. На то многи не пазе, а то је врло важно, јер је у свима случајевима срашћивање много спорије ишло, кад су год и околни адрани дјелови, нарочито умом, смолом, или калем-воском премазивани.

Према напред изложеном, закључак је овај: мање ране, за које можемо предпоставити да ће у скоро и саме зарастити — не треба ничим премазати; а веће само онда, ако би нас непогода застранила, да би у рани могло наступити трулење, или онда, ако би незарашћена рана достигла хладну и кишовиту јесен, те би природно срашћивање немогуће било, а и за један и за други случај треба узети катран, и шњим — четкицом једном — само рану до ивица премазати.

„Тежак.“

(Да ли с прољећа да потежемо саће у вршкарима.) Наши прости пчелари који раде с вршкарима, као најважнији прољетни посао сматрају: потежење или подрезивање. То они чине у марту мјесецу о Младенцима, преокрећући кошнице и подрезујући празно саће све до меда а често пута и с ирвињима.

За подрезивање не могу се изнијети никакви разлози, а против могу. Колико се гријеш подрезивањем, и колико се добија неподрезивањем, ми ћемо овде изнијети нашим пчеларима.

Многи од простих пчелара знају, а многи и незнају, какве кошнице с јесени треба остављати за приплод. Код оних који знају, влада исправно, да за приплод треба оставити кошницу од 9 или 11 кг. тежине. Они пак који нијесу вјешти у пчеларству, сматрају да су најбоље кошнице за приплод оне, које су најтеже. Они први су потпуно у праву, јер их је искуство томе научило, а ови други незнају, па зато и гријеше. Зато пак они први увијек имају ројева, а ови други немају и увијек се жале, да их се кошнице не ће да роје и ако је добра година. Зашто то?

Познато је, да пчеле носе мед у саће с врха на дно. Гдје их зима затече, ту се зауставе. Ако је добра година оне нацију саће медом све до дна, ако ли није, онда им остаје доле највјесна празнина саћа у којој оне зимују. Зими једу мед оаво на више па тако се и крећу. У оне ћелице које испразне, матица одмах почињу још у јануару мјесецу, наноси јаја, тако, да с прољећа кад почну пчеле силити радити, колико се празног саћа затече, толико га матица залеже јајима, и у толико се пчелица друштво размножава.

Исто тако познато је, да ројење зависи од величине пчелиног друштва. Што је друштво веће, то је оно силније и даће нише ројева, што је друштво мање, то је слабије, и онда не ће бити ројева. Осим тога, што су ранији ројеви, то је за пчелара боље, што су познији, то је и за пчеле и пчеларе горе. Сад питање је: како ће нам се пчеле ројити, ако матица није имала мјеста гдје да носи јаја? Како ће нам се раније ројити, кад су ћелице с раног прољећа биле пуне медом, или кад смо све докле испразњено саће одсјекали и одузели га као што то чине наши прости пчелари подрезујући га све до меда, а често пута и са дрвом?

Овдје се може изнијети као разлог: да пчеле одрезано саће одмах попуњују новим које праве од заосталог меда и тиме и ћелице испразњују и ново саће начине у коме матица радије носи јаја. То је истина, али, да ли тиме пчелар добија што? Не, пчелар губи, јер треба знати:

1. Да пчеле утроше 10—15 кг. меда, док начине један кг. воска, и према томе, пчелар је дао готовину меда од неке вриједности да се преради на восак у мањој количини од мање вриједности;

2. Да пчеле праве восак, треба им топлоте од преко 25° ц а у времену кад се пчеле подрезују толико топлоте нема, те пчеле не могу направити ново саће тако брзо, а матица дангуби јер нема гдје да носи јаја, и

3. Најбоље вријеме рада, пчеле морају употребити на грађење саћа, а тиме пчелар губи радну снагу и вријеме које се ничим не да надокнадити, и то све сопственом својом кривицом.

Дакле према овоме, за подрезивање кошница нема баш никаквих разлога, и с тога је оно штетно за пчелара а нарочито оно утиче штетно на размножавање пчела и то на ројење.

Ну, напријед нагласисмо, да се пчеле не могу размножавати ни у оним кошницама, које су од нејешитих пчелара остављене с јесени као најтеже.

Сасвим природно, јер су оне тешке због многог меда. Па како пчеле не могу испразнити преко зиме много ћелица на своју исхрану, то им с прољећа мед заузимље мјесто те матица нема гдје да носи јаја, и онда да богме, не могу се пчеле ни спремити за ројење и тако се и не роје.

У овом случају може се препоручити, не обично подрезивање, којим се пчелами одузима и оно мало празнине, већ одузима читавог саћа из средине — и то овако:

Ако је кошница сувине тешка и има много меда, онда се преврне и одсјеке се до врха један или два сата с медом из средине. На њихово мјесто углави се друго празно саће ако га има, ако ли не, онда се из извађеног саћа истресе мед на центрифуги и опет на своје мјесто врати. Тако ако саћа нема, а ни центрифуге да се мед истресе, може се као у нужди дозволити, да направљену празнину попуњавају грађење новог саћа, јер свакако боље ће бити и то, него да пчеле остану без празног или са мало празног саћа, а тиме без могућности на размножавање.

Иа овога јасно се може увидјети, да је доиста мудро правило оних простих пчелара који у јесен остављају кошнице за приплод од 7, 9 и 11 кг. тежине, јер та је количина меда, према јачини роја, сасвим довољна, да се пчеле преко зиме таман исхране и за прољећа да имају довољно празног саћа. Таквим пчеларима није потребно никакво подрезивање и таквима се може рећи:

Никако подрезујте своје кошнице, јер потребе немате, а штету извјесно имате.

Све што се може дозволити то је, да се подрже саће у онолико у колико је бујаво (ако је кошницу преко зиме влага ухватила) или сасвим старо, али ни у ком случају немије се подрезивати саће залежено.

„Пчелар.“

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ

Цетиње, 27 марта.

(Наша војска.) Пети батаљон, који довршује своје учеве, данас је чинио маневре од Ђиновог брда до Бајица, у присуству Њ. В. Господара, Њ. В. Ђвезана Насљедника и Њ. С. Ђвезана Мирка.

(Други родитељски скуп.) држат је у недељу 22 марта ове године у цетињској мушкој и женској основној школи. На овом скупу говорио је г. Зарија Радичевић, учитељ: О дужности родитеља према својој дјечи. Посље овога говора прочитан је дио Школског Закона, који се односи на родитеље и протумачен. Овај скуп посјетили су јачки родитељи доста добро.

(Позоришна објава.) Управа Зетског Дома и Ђвезана. Позоришна вољња је под врло лаким и повољним условима, за дуже или краће вријеме, одмах уступити Позориште у Зет-

Дому на расположење једном добро организираном српском позоришном друштву.

Понуде треба слати на адресу:
Управи Зетског Дома и Књаж.
Поворшита
Cetinje (Montenegro)

† ЈОВО ШУЛЕТНИ ПУЛЕВИЋ.

На мученике 9 Марта 1898 год. кобна смрт однесе нам за навјек гласитог витеза, бана Јова Ш. Пулевића, батаљонског барјактара, у 55 год. свога живота, послје петнаесто дневног тешког боловања.

Покојник је рођен на Копиле у јуначкој фамилији Пулевића, у оно пријеме кад је звек хаџара и цика рефердара јектала по границама наше драге Домовине. У тој ратној школи која је тога времена у свом духу васпитавала листом Црногорце, осјетио је и Јово из рана као дијете њене утицаје, напије своје јуначке прси њеним витешким предузећима, које је као младић на бојним пољанима почео показивати.

Немогу пропустити да се у кратко не дотакнемо витешких дјела и прогиња овог оглашеног јунака, не да етијем покажемо и подигнемо његово чуство и јунаштво међу Црногорцима; јер га је он сам подигао и ставио на видик у коло одабранијех црногорских јунака: него да му с овим последњу пошту одам, коју заслужује као добри и одабрани Црногорац.

Он се као момче у својој 18 години кадари био одазвати поуди Н. В. Господара као добровољац за развијање Медунске тврђаве, ту су се одазвали и примили само они јунаци, који се пијесу у тој ратној операцији бојали самој смрти у очи погледати. Исте године посједочио је одличност јунаштва на вратима крвавог Спужа, за које је постао за углед на његовим пријацима него и старим Пинерским јунацима. Године 1862 кад је била она жестока битка у Коловозу између Црногораца и Турака, млади јунак Јово Пулевић опјео јунашвом, видећи турског бимбашу ће предводи свој табор, јуриши на њега као лаф са голим хаџаром; турин га дочека на сабљу, али пред Јовином снагом брзо Турчину вјештина изачево, Јово му посече главу међу бојенима, узме му сабљу коју је предао главном командату војске Великом Војводи Мирку Петровићу. У последњем рату Министар војени Г. Војвода Пламенац знајући Јова као одличног јунака и доброг војсковођу, даде му два батаљона одабране војске из више батаљона, да с њима ноћно удари на турски штаб на Катриколу близу тврђаве барске.

У том жестоком боју Јово је са својом војском срећно и јуначки успио, штаб прими а Јово посече и ту бимбашу заповједника штаба узме му сабљу коју је до своје смрти носио о јуначком пасу и шљом се понесио.

Н. В. Господар познавао је Јова као личног јунака и свагда му се лијепо јављао, и наградио га за његово јунаштво многим војничким одличјама с којима су се сјале његове јуначке прси — међу којима је била златна Обилна медаља, Ђорђевић крст и Бугарски са Даниловић.

Јово не само што је у крвавијем бојенима задобио име одличног јунака него је у мирно доба у свом родном мјесту добио име добротвора, јер је својом дарскошћом руком учинио много добротинастава у свом родном мјесту саградио је уз малу припомоћ цркву и свадио је са свим утварима и направио три воде које подмирују соопке потребе.

Његова смрт жалосно је одјекнула на све стране Црне Горе, што се је могло виђети на многобројном народу, који је био дошао да покојника до вјечне куће испрати и с њим се навјек опрости.

Спровод је његов био величанствен, какав се до данас ниједном Пинеру није учинио: најпријед је одила получета народне војске с оружјем под командом свог официра, за получетом баци с учитељем, за овима свештенство, мртвачки сандук којег су носили покојникови рођаци, с обдјелне стране сандука одили су војници друге получете с барјаком и оружјем, међу војницима за сандуком били су г. г. командир, поткомандир, капетани, и велики број официра и барјактара.

На гробу је получета опадала два платуна из пушака, по наредби господина Мин. војеног. В. Пламенца одавши јуначком барјактару последњу пошту.

Држава је у њему изгубила вјерног и одличног војничког чиновника, племе угледног главара који је својим човјечијем и громовитијем ријечима оживљавао сваку скупштину на коју је дошао, тужни рођаци дичнога брата, а мјесто рођења врлог добротвора.

Лака му Црногорска земља, коју је жарко љубио и више пута кроио непријатељском и својом драгоцијеном крваљу.
Један Пинер.

Пишу нам с Љуботиња:

Ових дана немала смрт истрже из наше средине једну врлу угледну мушку снагу. У Селанима на 11 ов. мј. у 8 сати у вече, после шестомјесечног боловања премину у вјечнос капетан **Перо С. Шоћ** у 53-ој години свога живота. Покојник је у својој 16-ој години почео обраћати озбиљну пажњу на себе, показавши се храбри војник у боју на Кришцима, а тако и у осталим бојенима 62-ге године, као и последњег рата у свим бојенима у које је учествовао налазећи се свагда међу првацима а године 1869 Н. В. Господар дао му је перјаничку службу, коју је дужност на задовољство надлежних тачно и савјесно вршио до 1886. За његове заслуге одликован је био од Н. В. Господара IV степ. Даниловић реда и медаљама за храброст. У покојнику губи Љуботиња: вриједног, доброг, искреног и смиљеног брата и племеника; што се је засједочило за вријеме његове болести многобројним и свакодневним посјетама. Покојник при последњем часу изразио је своју жељу да се сакрши у старо породично гробље на Дубову. На 13 марта у 7 сати на јутра сировод крену из Селана за Дубову. Г. свештеник Мило Вучковић, г. официр Перо Вујковић са Дољоселанима и г. официр Филип Јоветић са Дубовљанима, а у 11 сати уз многобројно заучење народа и главара Ријечке и Црмничке нахије, тијело покојниково би предато матери земљи код храма Св. Николе на Дубову, а у гробницу његовог чувеног ђеда Шутана Шоћа.

Над гробом држао је дирљиви говор г. Мило Вучковић и истакао заслуге покојника, говор је учинио велики углесак на присутне и изказао на пово плач за незаборављеним Пером. Лака му земља и вјечни спомен међу нама.

Љуботињанин.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Циновски канал кроз Русију.) Изазна чуђење свих кругова начин, како модерни Русија неуморно и сјесно циља и ради на поправљању својих саобраћајних путева. Тек што је дјеломично грађење огромног жељезничког пута кроз Сибирiju, чији западни дио доприје до Омска а источни до Владовостока до Амура, већ се чује о новом циновском поседу, за који су већ довршени претходни и пројективни радови. Балканско море везаће се са приморем каналом од 1600 км. за вријеме од 4 године, дакле овдје, кад ће се отворити тран-сибирска жељезница — 1901 године, тако да ће лађе моћи пловити кроз унутрашњост Русије од Риге до Херсона, у мјесто огромног обилажења кроз Гибралтар. Тај канал је прорачунат за највеће лађе оклопнице, те ће с тога имати ширине на површини 65 м. на дну 35 м. и дубине 8,5 м. Укупни трошкови прорачунати су на 400 милиона марака. Пут од црног мора до Риге износиће 6 дана, рачунајући, да ће лађа и дању и ноћу прелазити по 11 км. на сат. Да ће Русија по свршетку свог огромног жељезничког пута и овог канала заузети други положај у реду свијетских сила, не треба о томе много говорити.

(Примијена водене снаге у Швајцарској.) Ни једна земља није тако богата водом као Швајцарска а ипак је она не дешаже тако неупотребљена вода као у Швајцарској. Пошто Швајцарска нема никаквих мајдана а извоз дрва опада, то су кантони швајцарски почели више скретати пажњу на снагу воде, како би је примјенили индустријским циљевима. Стога ће кантони путем закона водену снагу у својим кантонима начинити општом, државном својном ради експлоатације. На више мјеста на обалама Рајне, Роне, Аре, Лимата и Рајса подићиће се у скоро станице водене снаге, које ће бити удешене, да снажно индустрију подигну.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ПАРИЗ, 21 марта. — Касацони суд уништио је осуду Золе из узрока, што је био увријеђен ратни суд а не министар рата, који је подигао оптужбу противу Золе. (Дакле требало би да Зола тужи ратни суд, што одшта неће, јер се може задовољити са исходом парнице. У. Г. Ц.)

ЦАРИГРАД, 31 марта. — Говори се да није постигнут споразум између Турске и Русије односно даљег плаћања ратне контрибуције турске Русији.

АТИНА, 21 марта. — Камара је примила у трећем читању закон

о зајму, који ће одма бити публициран.

МАДРИД, 21 марта. — Велики покрет ратног бродовља.

ВАШИНГТОН, 21 марта. — Пододбор сената иностранцијех дјела подијеће извјешће данас, које препоруча интервенцију у корист Кубе.

МАДРИД, 22 марта. — Флотила торпиљера приправна је у Кадиксу. Министар Кандобон изјавио је, да су сви изгледи да ће се рат избјегнути. У Мадриду траје тишина. Све странке нуде влади своју помоћ. И вође Карниста понудили су Сагастин помоћ у корист интегритета Шпаније. По провинцијама велики покрет патриотски. Један декрет одређује повијех 225 милиона на ратне потребе. Чека се ултиматум Мак Кинлеја. Дипломатско тијело заузимље се да стано на пут рату.

МАДРИД, 22 марта. — Папа је понудио посредовање Шпанији, која је примила са неким резервом.

РИМ, 23 марта. — „Стефани“ доноси из Мадрида, да је Шпанија тражила од велесила добре услуге у сукобу са Америком. Велесиле су добро расположене, и измјењују мисли о томе.

ВАШИНГТОН, 23 марта. — Званично се пориче, да је Папа понудио посредовање, и да су га двије државе примило.

ЛОНДОН, 23 марта. — „Рајтер“ доноси, да је Јапон присто, да уступити Инглеској Вихајај. (То је Китајска лука коју Јапон држи док му Китај исплати ратну контрибуцију. У. Г. Ц.)

ВАШИНГТОН, 24 марта. — Мак Кинлеј и чланови конгреса примили су депеше којимем банкирска удружења моле да се уздржи политика мира. Већина велесила раде да се заједнички споразумију како ће рат удаљити.

РИМ, 25 марта. — Папа ће учинити предлог примирја. Нада се, да ће Мак Кинлеј радити код усташа да приме примирје.

ПАРИЗ, 25 марта. — Француска је добила све што је тражила од Китаја.

ВАШИНГТОН, 26 марта. — Сејат се данас састао у тајној сједници. Мак Кинлеј је изјавио да неће издавати посланицу о ситуацији прије понедјелника. Преставници Инглеске, Француске, Њемачке, Италије и Аустро-угарске јучер су саставили ноту којом нуде добре услуге, да се рат избјегне. Не зна се да ли је нота већ продана.

ПЕТРОГРАД, 27 марта. — „Новости“ веле, да јевропска дипломатија, особито руска треба да заузда шовинистичку ревност бугарску и руску у Македонији, на да ради да одржи од Порте реформе које су обећане Македонији још берлинским конгресом. Балканске државе могу вршити утицај на стање ствари у Македонији природнијем начинном. Ако се агитације не смање треба ће да јевропске владе учине кораке у Софији и у Биограду, у корист мира на Балкану.

МАДРИД, 27 марта. — Водфорд управно је писмо Гулоцу, молећи га да му саопшти одлуку владе до поноћа. Савјет министарски састајао се синоћ два пута усљед интервенције Панине, који по други пут пита, какве ће концесије Шпанија учинити. Одговор владин је, да ће потврдити већ познате одлуке Мак Кинлеју. Неки листови говоре да ће Водфорд сјутра отпутовати. Ратни министар изјавио је наду да ће мир бити удржан.

ВАШИНГТОН, 27 марта. — Преставници велесила предали су Мак Кинлеју ноту у којој се позивља на хуманитет и умјереност америчког народа, надајући се да ће преговори ишпањско-амерички постићи споразум, који ће донијети потребита јемства да се успостави мир

на Куби. Мак Кинлеј признао је добру вољу пријатељског саопштена велесила и изразио је увјерење, да ће велесиле одобрити напоре несепичне Сједињенијех Држава, да учини крај неспособном положају на Куби, који пријети миру и интересима америчког народа.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Овим путем срдачно благодарим свима пријатељима, који нам лично или телеграфски изјавише саучење, приликом смрти нашег оца:

ЈАКОВА.

Нарочито благодаримо, у име своје и у име породице консулума: Царско-руском г. Шчербини и К. Црногорском г. Ј. Мијушковићу, који покојнику бише на спроводу. Г. г. свештеницима: Скадарском и Врачком; г. учитељу који са ђацима спровод увеличаше, и свијема грађанима вароши Скадра, без разлике вјере, који у онако великом броју одадоше пошту, и покојника до вјечне куће испратеше, и нама саучење најавише.

Фала Врачанима, који многобројно дођоше и ожалеше нашег драгог покојника. Родбини и нашим милим пријатељима из Подгорнице и Бара, који нарочито дођоше, свима из дубине душе благодарим.

Скадар, 18 Марта 1898.

у име породице
Никола Беровић.

Свима нашим пријатељима, родбини и познаницима јављамо да је наш добри друг, отац, брат, свекар и ђевер:

ЈАКОВ БЕРОВИЋ трговац,

посље дужег боловања снабдивен светом тајном преминуо данас у 9 сати прије подне у 72 години свога живота.

Тијело покојниково опојаће се сјутра у 2 сата по подне у цркви Св. Александра Невског, а затим одијеће се и саранити у фамилијарној гробници при храму Св. Николе на Казини (Бојане.)

Скадар, 14 Марта 1898

Ожалошћени:

супруга: Савета, синови: Никола, Михајло и Јован, шћери: Ружа, Мара Черенковић, брат: Арсеније, снахе: Јаница и Неде, и остала родбина.

(2—3)

ПРОДАЈЕ СЕ.

Прво: једна ново-саграђена кућа на Цетинју, у средину вароши, савијем удобна за живљење, или радњу.

Друго: једно насеље близу Никшића.

Ко би желно купити било кућу, било насеље, нек ми се пријави.

Бајо Гардашевић.

(2—3)

ОБЈАВА.

Лицитација руја Ријечке и Црмничке Нахије биће на 25. Априла ове 1898 год. За то се чини на знање свакоме ономе ко би желно купити речени руј, да се пријави на речови дан на Ријеку Цривојевића ће ће се тај дан руј пописати на 4 уре после подне, ономе ко највишу цијену понуди. Купац који би купио речени руј треба да дадне 200 наполеона кауције било у новцу или у непокретном имању, и преко овога треба да дадне онај ко купи руј фвор. 150 за тронак општинарима Ријечке и Црмничке Нахије.

Ријска Цривојевића, 19. Марта 1898.

Продаваоци руја:

Кап. Илија Јоничић
Кап. Нико Бусовац
Нешко Ј. Ђуровић.

(1—2)